

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА
ЄВРАЗІЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ПРАВНИЧИХ ШКІЛ ТА ПРАВНИКІВ
ПОМОРСЬКА АКАДЕМІЯ В СЛУПСЬКУ (ПОЛЬЩА)
АКАДЕМІЯ ГУСПОЛ (ЧЕХІЯ)**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ

Збірник тез

**Міжнародної науково-практичної конференції
«ДВАДЦЯТЬ ПЕРШІ ОСІННІ ЮРИДИЧНІ
ЧИТАННЯ»**

*присвяченої 30-річчю Хмельницького університету
управління та права імені Леоніда Юзькова*

**6 жовтня 2022 року
м. Хмельницький**

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА ІМЕНІ ЛЕОНІДА
ЮЗЬКОВА

ЄВРАЗІЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ПРАВНИЧИХ ШКІЛ
ТА ПРАВНИКІВ

ПОМОРСЬКА АКАДЕМІЯ В СЛУПСЬКУ (ПОЛЬЩА)

АКАДЕМІЯ ГУСПОЛ (ЧЕХІЯ)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ

Збірник тез

Міжнародної науково-практичної конференції
«ДВАДЦЯТЬ ПЕРШІ ОСІННІ ЮРИДИЧНІ
ЧИТАННЯ»

*присвяченої 30-річчю Хмельницького університету
управління та права імені Леоніда Юзькова*

м. Хмельницький
6 жовтня 2022 року

УДК 341.231.14

А 43

Рекомендовано до друку вченою радою
Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова
(протокол № 5 від 26 вересня 2022 року)

А 43 Актуальні проблеми юридичної науки : збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції «Двадцять перші осінні юридичні читання» (м. Хмельницький, 6 жовтня 2022 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2022. 403 с.

ISBN 978-617-7572-56-4

У збірнику представлені тези доповідей, які були подані на Міжнародну науково-практичну конференцію «Двадцять перші осінні юридичні читання», що відбулась у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова 6 жовтня 2022 року. Розрахований на наукових та науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти і наукових установ, здобувачів вищої освіти, практичних працівників і широкий читацький загал. Організаційний комітет Міжнародної науково-практичної конференції «Двадцять перші осінні юридичні читання» не завжди поділяє думку учасників конференції. Основний матеріал доповідей подано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи закладів вищої освіти і наукових установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

УДК 341.231.14

© Колектив авторів, 2022 ©

Хмельницький університет управління та
права імені Леоніда Юзькова, 2022

ISBN 978-617-7572-56-4

Положенням про державну лісову охорону, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 08.10.2014 року № 521 [3].

Існують і інші особливості правового режиму лісових земель сільсько-господарського призначення. Так, зміна цільового призначення земельних лісових земель з метою їх використання для забудови проводиться переважно за рахунок площ, зайнятих чагарниками та іншими малоцінними насадженнями (ч. 2 ст. 57 Лісового кодексу України). При цьому зміна цільового призначення лісових земельних ділянок породжує обов'язок зацікавленої особи відшкодування втрат лісогосподарського виробництва.

На лісових землях у складі земель лісогосподарського призначення може обмежуватись право загального землекористування. Наприклад, протягом пожежонебезпечного періоду забороняється заїзд на територію лісового фонду (крім транзитних шляхів) транспортних засобів та інших механізмів, за винятком тих, що використовуються для лісогосподарської мети (п. 3.1.2 Правил пожежної безпеки в лісах України, затверджених наказом Державного комітету лісового господарства України від 27.12.2004 року № 278) [4].

Наведені та інші особливості правового режиму лісових земельних ділянок у складі земель лісогосподарського призначення дають підстави для постановки питання про віднесення законом цих ділянок до земель, які особливо охороняються.

Використані джерела:

1. Земельний кодекс України: Кодекс України; Закон від 25.10.2001 р. № 2768-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 3–4. Ст. 27.
2. Лісовий кодекс України: Кодекс України від 21.01.1994 р. № 3852-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 17. Ст. 99.
3. Про затвердження Положення про державну лісову охорону, лісову охорону інших лісокористувачів та власників лісів: Постанова Кабінету Міністрів України; Положення від 16.09.2009 р. № 976. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/976-2009-p#Text>.
4. Про затвердження Правил пожежної безпеки в лісах України: Наказ Держкомлісгоспу України від 27.12.2004 р. № 278. *Офіційний вісник України*. 2005. № 13. Ст. 680.

Яремак Зоряна Василівна,
кандидатка юридичних наук, доцентка,
завідувачка кафедри трудового, екологічного та аграрного права
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

ЮРИДИЧНІ КОЛІЗІЇ ЯК ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ЕКОЛОГО-ПРАВОВОГО КОНФЛІКТУ

Комплексний характер екологічного права, поліфункціональність галузі, що зумовлюється неоднорідним предметом правового регулювання, та, з одного боку, виконує функції щодо раціонального використання природних ресурсів, а з іншого – щодо охорони довкілля та забезпечення екологічної безпеки, зумовлює складність правового регулювання екологічних відносин. Крім того, варто зазначити, що «жодна із сучасних галузей права не схильна до таких значних і принципових трансформацій як право екологічне» [1, с. 46]. Екологічне право як регулятор суспільних відносин, які постійно розвиваються та ускладнюються, потребує перманентного вдосконалення екологічного

інструментарію для їх врегулювання. Саме тому галузь екологічного законодавства характеризується значною мірою дефектністю, одним із видів яких є правові колізії.

Теорія права, досліджуючи дану категорію, виробила два шляхи його аналізу, а саме у широкому та вузькому розумінні. За широкого розуміння колізій до них включають: 1) колізії між нормативно-правовими актами або окремими правовими нормами; 2) колізії у правотворчості; 3) колізії у правозастосуванні; 4) колізії повноважень та статусів [2, с. 429]. Вузьке розуміння колізії у праві робить прив'язку до системи законодавства та тлумачиться як суперечність, невідповідність нормативно-правових актів, норм права тощо [3, с. 16–17]. Якщо брати до уваги широкий зміст категорії «правова колізія», втрачається розуміння суті та змісту даного поняття та можливості вироблення чіткого механізму подолання колізій. А. М. Мірошніченко вказує на те, що «за широкого розуміння правової колізії нею охоплюються достатньо різноманітні правові явища» [4, с. 8]. погоджуємося із висловленою думкою та додамо, що таке «розмите» розуміння суті правового явища тягне за собою загрозу підміни іншими поняттями, близькими за змістом та функціональним навантаженням. Яскравим прикладом такого підходу є ототожнення категорій «правова колізія» та «правовий конфлікт», які є різними за змістом поняттями.

Для розмежування пропонуємо послуговуватися основоположною, системоутворюючою для даних понять категорією «юридичні протиріччя». У теоретико-правових дослідженнях юридичні протиріччя у сфері правового регулювання поділяються на дві групи: 1) юридичні протиріччя між нормами, включаючи їх елементи, між нормативними правовими актами; 2) юридичні протиріччя у правових відносинах [5, с. 114]. Це одразу ж дає розуміння щодо розмежування даних правових категорій – сфера дії правових колізій та правових конфліктів є відмінною: правова колізія діє в системі позитивного права, а юридичний конфлікт – у правовій сфері під час соціальної взаємодії конкретних суб'єктів. Йдеться про те, що правовий конфлікт завжди має соціальну основу і пов'язаний із взаємодією суб'єктів правових відносин.

Водночас, виникає питання, колізія і конфлікт, будучи однопорядковими різновидами однієї і тієї самої категорії, як співвідносяться між собою? Відповідь на це питання віднаходимо в контексті аналізу юридичного конфлікту з позицій теорії права.

Дослідження екологічних конфліктів з позицій екологічного права має на меті виявити взаємозв'язки з діючими правовими інструментами: чи впливають норми екологічного права на виникнення, розвиток конфліктних відносин у сфері охорони довкілля і природокористування; чи забезпечує екологічне право сферу дії екологічної конфліктності, тобто чи достатня його роль як правового механізму регулювання суспільних відносин конфліктного характеру (фактично конфлікт різноманітних інтересів апріорі притаманний екологічним відносинам); чи норми та інститути екологічного права належним чином забезпечують правовий механізм вирішення екологічних конфліктів. В контексті цього, якісне правове регулювання екологічних відносин є ефективним превентивним механізмом регулювання екологічних конфліктів, і, навпаки, його недосконалість, колізійність правового регулювання ускладнює правозастосовну практику та породжує правовідносини конфліктного характеру.

Із цього робимо висновок, що у випадку застосування правових колізій, існуючі протиріччя між нормами права зумовляють виникнення юридичного конфлікту як протиріччя між суб'єктами правовідносин у зв'язку із реалізацією колізійних норм. Так, Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного господарського суду, при винесенні рішення у справі про визнання поновленими договору оренди землі водного фонду та договору оренди водного об'єкту для риборозведення (справа № 918/518/17) [6], керувався виключно нормами земельного законодавства, не врахувавши, що правовідносини між сторонами носять характер водних орендних правовідносин, оскільки інтерес орендаря спрямований, насамперед, на використання водного об'єкту, а відповідно застосуванню в цій ситуації підлягали приписи ст. 51 Водного кодексу України.

Таким чином, незважаючи на те, що і конфлікт, і колізія є різновидом протиріччя, однак ототожнювати не варто, адже площина їх функціонування є відмінною. Проблема полягає в тому, що ідентифікуючи ці поняття як синонімічні категорії, не береться до уваги соціальна складова юридичного конфлікту – протиріччя виникає між суб'єктами, а тому колізія норм може бути лише умовою, що спричиняє конфлікт інтересів між окремими суб'єктами. При чому така детермінанта завжди породжує виникнення власне еколого-правового конфлікту, на відміну від інших екологічних конфліктів, передумови виникнення яких можуть існувати поза межами дії екологічного права.

Використані джерела:

1. Макарова Т. И. Эколого-правовая концепция как научная основа юридического закрепления отношений в сфере взаимодействия общества с окружающей средой. Право и демократия: сб. науч. тр.; редкол.: В. Н. Быбило (отв. ред.) и др. Минск : БГУ, 2006. Спец. Вып. С. 45–62.
2. Теория государства и права: курс лекций / под ред. А. В. Малько, Н. И. Матузова. М.: Юристъ, 1997. 672 с.
3. Бобровник С. В. Подолання колізій як умова системності законодавства. *Законодавство України: проблеми та перспективи розвитку* : матеріали міжвузівської студентської конференції / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голов. ред.) та ін. К., 2000. Вип. 1. С. 16–19.
4. Мірошніченко А. М. Колізії в правовому регулюванні земельних відносин в Україні. 2-ге вид., перероб. і допов. К. : Алерта; КНТ; ЦУЛ. 2010. 270 с.
5. Жарова А. К. Соотношение юридического конфликта и юридической коллизии. *Труды Института государства и права Российской академии наук*. 2012. № 1. С. 110–122.
6. Постанова Касаційного господарського суду від 30.01.2019 р. у справі у справі № 918/518/17. URL: https://protocol.ua/ua/postanova_kgs_vp_vid_30_01_2019_roku_u_spravi_918_518_17/ (дата звернення: 30.08.2022).

Danyiuk Lesia Romanivna,
Candidate of Science in Law (PhD), Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Labour, Environmental and Agricultural Law
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University

MAIN EUROPEAN LEGAL SOURCES IN THE SPHERE OF BIOLOGICAL DIVERSITY PROTECTION

The need to preserve biodiversity at complex was recognized only in 1992 at the UN Conference on Environment and Development in Rio de Janeiro, where the Convention on Biological Diversity [1] was passed.

According to the Article 2 of the Convention, «biological diversity» means the variability among living organisms from all sources including, inter alia, terrestrial, marine and other aquatic ecosystems and the ecological complexes of which they are part; this includes diversity within species, between species and of ecosystems.

Before it, the international and national measures and instruments, including at the level of the EU, were aimed at the protection and conservation of certain components of biodiversity, including wild flora and fauna.